

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Кафедра цивільного права

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПРОБЛЕМИ ДОГОВІРНОГО ТА НЕДОГОВІРНОГО ПРАВА»**

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – 29 «Міжнародні відносини»

Спеціальність – 293 «Міжнародне право»

Статус навчальної дисципліни – за вибором студента

Харків 2025

Робоча програма навчальної дисципліни «Проблеми договірного та недоговірного права» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 29 «Міжнародні відносини» спеціальності 293 «Міжнародне право». Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2025. 26 с.

Розробник:
Таш'ян Роман Іванович
кандидат юридичних наук, доцент

Затверджено на засіданні кафедри цивільного права
(протокол № 11 від 07 травня 2025 р.)

Завідувачка кафедри – Спасибо-Фатєєва Інна Валентинівна, доктор юридичних наук, професор

Зміст

1. Опис навчальної дисципліни.....	4
2. Очікувані результати навчання.....	6
3. Зміст програми навчальної дисципліни.....	9
4. Обсяг і структура навчальної дисципліни.....	12
4.1. Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання.....	12
4.2. Для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання.....	13
5. Форми педагогічного контролю та засоби оцінювання результатів навчання.....	15
6. Критерії оцінювання результатів навчання.....	16
7. Педагогічний контроль для здобувачів вищої освіти денної/заочної форми навчання.....	17
8. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни.....	18

1. Опис навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни «Проблеми договірного та недоговірного права» розроблена відповідно до освітньо-професійної програми «Міжнародне право» другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 29 «Міжнародні відносини» спеціальності 293 «Міжнародне право».

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень освіти	Дидактична структура навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4,0	Галузь знань – 29 «Міжнародні відносини» Спеціальність – 293 «Міжнародне право» Рівень освіти – другий (магістерський)	вибіркова	вибіркова
Кількість модулів – 3		Рік підготовки: 2022	Рік підготовки: 2022
		семестр	семестр
Загальна кількість годин - 120		1-3	1-3
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 - 4, самостійної роботи студента - 6 - 8.		Лекції	Лекції
		18 год.	6 год.
		Практичні/ семінарські заняття	Практичні /семінарські заняття
		20 год.	4 год.
		Самостійна робота	Самостійна робота
		82 год.	110 год.
		Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань (залік)	Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань (залік)

Мета навчальної дисципліни – формування у студентів системи наукових знань у сфері цивільно-правового регулювання договірних та недоговірних відносин, поглиблене вивчення особливостей окремих типів цивільно-правових договорів та видів недоговірних зобов'язань, вироблення основних умінь і навичок застосування цивільного законодавства, активізація аналітичної діяльності студентів, проведення науково-дослідницької роботи, а також практичних навичок діяльності правника.

Завдання:

- формування системи теоретичних знань про окремі інститути

договірному та недоговірному права;

- опанування інструментарієм підгалузі зобов'язального права, а також окремих її інститутів;

- засвоєння основних понять договірному та недоговірному права, аналіз їх системи, визначення підстав виникнення зобов'язальних відносин та особливостей правового регулювання договірних та недоговірних зобов'язань;

- поглиблення теоретичних знань та формування практичних навичок із питань визнання договорів недійсними та застосування правових наслідків їх недійсності;

- аналіз і дослідження прикладних проблем порядку укладення цивільно-правових договорів, формування їх умов, а також правових наслідків порушення договірних зобов'язань;

- визначення актуальних проблем інституту деліктних зобов'язань та напрямів сучасних наукових досліджень цього інституту, з'ясування особливостей окремих видів спеціальних деліктів;

- розвиток навичок і умінь правильного тлумачення та застосування норм цивільного законодавства з урахуванням європейських стандартів і принципів регулювання договірних і недоговірних відносин.

Пререквізити: теорія права, цивільне право, цивільний процес.

Кореквізити: право Європейського Союзу та його система, правове регулювання внутрішнього ринку ЄС, актуальні проблеми методології наукових досліджень, податкове право.

Постреквізити: Європейське приватне міжнародне право, міжнародне контрактне право, право СОТ, міжнародне право інтелектуальної власності, корпоративне право та управління ЄС, нотаріат та нотаріальні дії консульських установ.

2. Очікувані результати навчання

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати такі результати навчання:

РН 1.	Розуміти загальні засади зобов'язального права як підгалузі цивільного права.
РН 2.	Демонструвати знання особливостей цивільно-правового регулювання договірних та недоговірних відносин.
РН 3.	Дискутувати зі складних правових проблем застосування європейських стандартів договірного (контрактного) та деліктного права.
РН 4	Оперувати доктринальними підходами до вирішення проблем, пов'язаних із застосуванням правових наслідків порушення зобов'язань.
РН 5	Здійснювати порівняльно-правовий аналіз різних джерел правового регулювання зобов'язальних відносин.
РН 6	Демонструвати навички збору та аналізу прецедентної практики Європейського Суду з прав людини щодо застосування ст. 1 Протоколу 1 до Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод.
РН 7	Розуміти загальні засади (принципи) договірного права та їх значення при укладенні непоіменованих договорів.
РН 8	Демонструвати розуміння змісту окремих типів та видів цивільно-правових договорів та навички їх розмежування.
РН 9	Демонструвати розуміння особливостей укладення та виконання договору в сфері електронної комерції.
РН 10	Демонструвати розуміння системи недоговірних зобов'язань та підстав їх виникнення.
РН 11	Аналізувати та оцінювати судову практику застосування окремих інститутів недоговірного права.
РН 12	Генерувати нові ідеї щодо договірного регулювання недоговірних зобов'язань на різних стадіях їх існування.

Викладання навчальної дисципліни забезпечує формування у здобувача вищої освіти загальних і спеціальних компетентностей та досягнення результатів навчання, визначених освітньо-професійною програмою «Міжнародне право», а саме:

Загальних компетентностей:

ЗК 1. Здатність до критичного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 4. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 7. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

ЗК 9. Здатність до вирішення проблем інноваційного характеру та до пошуку альтернативних рішень у професійній діяльності.

ЗК 10. Уміння працювати (збирати, отримувати, систематизувати та синтезувати) з різноманітною інформацією, та великими обсягами інформації з різних джерел, аналізувати та критично-конструктивно її оцінювати з урахуванням крос-культурних особливостей суб'єктів міжнародних відносин.

ЗК 12. Здатність формулювати особисту думку та доказово її представляти.

ЗК 13. Здатність до безперервної самоосвіти та самовдосконалення.

Спеціальних компетентностей:

СК 4. Здатність комплексно використовувати вузькоспеціалізовані знання у конкретних сферах регулювання міжнародного публічного права, міжнародного приватного права, європейського права для вирішення прикладних завдань.

СК 5. Здатність ефективно забезпечувати адаптацію до права ЄС законодавства України у правотворчому, правоінтерпретаційному та правозастосовному контекстах, надавати правову підтримку євроінтеграційним та євроатлантичним процесам у різних сферах суспільних відносин.

СК 11. Здатність забезпечувати імплементацію міжнародно-правових стандартів в окремій галузі національного законодавства.

СК 12. Здатність здійснювати дослідження та/або запроваджувати інновації у різних галузях та інститутах міжнародного публічного права, міжнародного приватного права, права ЄС.

СК 13. Здатність до формування пропозицій з вдосконалення та налагодження синергії між міжнародним і національним правотворчим та правозастосовним процесами.

СК. 15. Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм міжнародного права (публічного/приватного), права Європейського Союзу, а також розуміння особливостей практики їх застосування.

СК 19. Здатність до самонавчання, отримання освіти впродовж життя, удосконалення та підвищення рівня власної кваліфікації.

СК. 20. Здатність надавати належну правову оцінку доказів, у юридичній справі та в конкретній процесуальній ситуації, вміння працювати із доказами, вирішувати задачі із планування та організації юридичного процесу, розв'язання юридичної справи у межах різних юрисдикцій.

Програмних результатів навчання:

ПРН 1. Аналізувати різноаспектні проблеми міжнародно-правового та національно-правового змісту та пропонувати шляхи їх вирішення.

ПРН 2. Продувати нові ідеї для розв'язання практичних завдань зі сфери професійної юридичної діяльності.

ПРН 7. Приймати обґрунтовані рішення на основі отриманих знань з міжнародного публічного, приватного права та права ЄС та усвідомлювати їхні наслідки для різних суб'єктів національного і міжнародного права.

ПРН 9. Усвідомлювати механізм та наслідки імплементації норм міжнародних договорів, актів міжнародних міжурядових організацій, рішень міжнародних судів у національний правопорядок.

ПРН 11. Демонструвати навички спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня, інших галузей знань та видів діяльності, а також здатність працювати в міжнародному, міжкультурному середовищі; організовувати і вести переговори.

ПРН 13. Оволодівати новими знаннями впродовж життя, підвищувати рівень власної кваліфікації.

ПРН. 14. Демонструвати вміння доносити власні знання, висновки та аргументи до фахівців і нефахівців.

ПРН 16. Визначати зміст та юридичну природу національних

нормативно-правових актів, міжнародних договорів та інших міжнародних документів, виявляти колізії між нормам міжнародних договорів, між нормами міжнародного договору та актами національного законодавства, також пропонувати шляхи їх вирішення.

3. Зміст програми навчальної дисципліни

Модуль 1. Загальні положення про зобов'язання.

Поняття зобов'язального права. Поняття сторін у зобов'язаннях. Система зобов'язань. Заміна осіб у зобов'язаннях. Цесія. Перевід боргу. Треті особи у зобов'язаннях. Підстави виникнення зобов'язань. Регресні зобов'язання. Заміна сторін у зобов'язанні.

Правові наслідки порушення зобов'язання. Відповідальність за порушення зобов'язання. Поняття і правові наслідки порушення зобов'язання. Одностороння відмова від зобов'язання. Розірвання договору. Поняття й умови відповідальності за порушення зобов'язання. Підстави звільнення від відповідальності за порушення зобов'язання. Відповідальність за порушення грошового зобов'язання.

Модуль 2. Проблеми договірного права

Загальні положення про договір. Поняття, загальна характеристика й значення цивільно-правового договору. Свобода договору та її межі.

Види договорів. Публічний договір. Договір приєднання. Попередній договір. Договір на користь третьої особи. Змішаний договір. Зміст договору. Типові умови договору. Тлумачення умов договору. Форма договору. Порядок і стадії укладення договору. Оферта. Акцепт. Переддоговірні спори. Укладення договорів на біржах, аукціонах, конкурсах. Зміна й розірвання договору.

Договори про передачу майна у власність. Загальні положення про договір купівлі-продажу. Права та обов'язки сторін за договором. Правові наслідки порушення умов договору. Види договорів купівлі-продажу. Договір роздрібної купівлі-продажу та його види: продаж товарів за зразками; продаж товарів із використанням автоматів; договір з умовою про доставку товару

покупцеві; договір найму-продажу. Договір купівлі-продажу підприємства. Договір поставки. Договір контрактації сільськогосподарської продукції. Договір постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу. Договір міні.

Договори про передання майна у користування. Договір найму (оренди). Поняття, предмет і строк договору найму. Сторони в договорі найму, їх права й обов'язки. Права третіх осіб на річ, яка передана в найм. Правові наслідки зміни власника речі, переданої у найм. Піднайм. Припинення договору найму. Окремі види договору найму (оренди). Договір прокату. Договір найму (оренди) земельної ділянки. Договір найму будівлі або іншої капітальної споруди. Договір найму (оренди) транспортного засобу. Договір лізингу та його види.

Договори про виконання робіт. Договір підряду. Поняття й види договору підряду. Сторони за договором, їх права та обов'язки. Строки в договорі. Порядок оплати роботи. Розрахунки між сторонами у разі випадкового знищення предмету договору або неможливості закінчення роботи. Якість та гарантії якості роботи. Види договору підряду. Договір побутового підряду. Договір будівельного підряду. Договір підряду на проведення проєктних і пошукових робіт.

Договори про надання послуг. Поняття «послуга» і договорів про надання послуг. Види договорів про надання послуг. Умови договорів про надання послуг. Сторони договору, їх права й обов'язки. Зміст договору про надання послуг та його виконання. Договір перевезення. Загальні положення про перевезення. Транспортне законодавство України. Система транспортних договорів. Договір зберігання. Поняття, предмет і форма договору зберігання. Сторони за договором, їх права й обов'язки. Зберігання речей, визначених родовими ознаками. Відповідальність зберігача за договором зберігання. Договір складського зберігання. Складські документи. Спеціальні види зберігання.

Модуль 3. Проблеми недоговорного права

Загальна характеристика недоговірних зобов'язань. Окремі види недоговірних зобов'язань.

Публічна обіцянка винагороди. Зобов'язання з публічної обіцянки винагороди та їх види. Публічна обіцянка винагороди без оголошення конкурсу. Публічна обіцянка нагороди за результатами конкурсу. Зміна умов і відмова від проведення конкурсу.

Вчинення дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення. Поняття і призначення зобов'язань, що виникають при вчиненні дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення. Умови відшкодування витрат, понесених особою при веденні чужих справ без доручення.

Рятування здоров'я і життя фізичної особи, майна фізичної або юридичної особи. Поняття і призначення зобов'язань, що виникають унаслідок рятування здоров'я і життя фізичної особи. Суб'єкти зобов'язань, що виникають унаслідок рятування здоров'я і життя фізичної особи, й умови виникнення цих зобов'язань. Відшкодування шкоди, завданої рятувальнику. Поняття і призначення зобов'язань, що виникають у зв'язку з рятуванням майна іншої особи. Суб'єкти зобов'язань, що виникають у зв'язку з рятуванням майна іншої особи, й умови виникнення цих зобов'язань. Умови відшкодування шкоди, завданої рятувальнику.

Створення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи. Поняття «зобов'язання по усуненню загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи». Наслідки неусунення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи. Відшкодування шкоди, завданої внаслідок неусунення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи.

Відшкодування шкоди. Зобов'язання, що виникають унаслідок завдання шкоди. Загальні підстави відповідальності за завдану майнову шкоду. Підстави відповідальності за завдану моральну шкоду. Відшкодування шкоди, завданої особою у разі здійснення нею права на самозахист. Відшкодування шкоди, завданої прийняттям закону про припинення права власності на певне

майно. Відшкодування шкоди, завданої у стані крайньої необхідності. Відшкодування юридичною або фізичною особою шкоди, завданої їх працівником чи іншою особою. Відшкодування шкоди, завданої органом державної влади, органом влади Автономної Республіки Крим, органом місцевого самоврядування або їх посадовою або службовою особою. Відшкодування шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу дізнання, попереднього (досудового) слідства, прокуратури або суду. Відшкодування майнової шкоди фізичній особі, яка потерпіла від злочину.

Зобов'язання у зв'язку з набуттям, збереженням майна без достатньої правової підстави. Поняття «зобов'язання, що виникають з набуття, збереження майна без достатньої правової підстави» (безпідставне набуття майна). Суб'єкти зобов'язань із набуття, збереження майна без достатньої правової підстави. Повернення в натурі безпідставно набутого майна. Відшкодування доходів від безпідставно набутого майна і витрат на його утримання. Безпідставне набуте майно, що не підлягає поверненню.

4.Обсяг і структура навчальної дисципліни

4.1. Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання

№ п/п	Дата проведення (згідно розкладу)	Тематика навчального курсу	Обсяг у годинах			
			Усього	У тому числі		
				Лекції	Практичні заняття, семінарські заняття, колоквіуми тощо	Самостійна робота
		Модуль 1. Загальні положення про зобов'язання				
		Тема 1. Загальна характеристика зобов'язальних відносин.	12	2	2	8
		Тема 2. Правове регулювання договірних і	12	2	2	8

		недоговірних зобов'язань.				
		<i>Разом</i>	24	4	4	16
		Модуль 2. Проблеми договрного права				
		Тема 1. Договір як підстава виникнення зобов'язальних відносин	12	2	2	8
		Тема 2. Договори про передання майна у власність	12	2	2	8
		Тема 3. Договори про надання майна у користування.	12	2	2	8
		Тема 4. Договори про виконання робіт.	12	2	2	8
		Тема 5. Договори про надання послуг.	12	2	2	8
		<i>Разом</i>	60	10	10	40
		Модуль 3. Проблеми недоговірних зобов'язань				
		Тема 1. Загальна характеристика недоговірних зобов'язань.	12	2	2	8
		Тема 2. Деліктні зобов'язання.	12	2	2	8
		Тема 3. Окремі види недоговірних зобов'язань.	12	-	2	10
		<i>Разом</i>	36	4	6	26
		Усього годин / кредитів ECTS	120/4,0	18	20	82

4.2. Для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання

№ п/п	Дата проведення (згідно	Тематика навчального	Обсяг у годинах			
			Усього	У тому числі		
				Лекції	Практичні	Самостійна

	розкладу)	курсу			заняття, семінарські заняття, колоквіуми тощо	робота
		Модуль 1. Загальні положення про зобов'язання				
		Тема 1. Загальна характеристика зобов'язальних відносин.	15	2	2	11
		Тема 2. Правове регулювання договірних і недоговірних зобов'язань.	11	-	-	11
		<i>Разом</i>	26	2	2	22
		Модуль 2. Проблеми договрного права				
		Тема 1. Договір як підстава виникнення зобов'язальних відносин	15	2	2	11
		Тема 2. Договори про передання майна у власність	11	-	-	11
		Тема 3. Договори про надання майна у користування.	11	-	-	11
		Тема 4. Договори про виконання робіт.	11	-	-	11
		Тема 5. Договори про надання послуг.	11	-	-	11
		<i>Разом</i>	59	2	2	55
		Модуль 3. Проблеми недоговірного права				
		Тема 1. Загальна характеристика недоговірних зобов'язань.	13	2	-	11

		Тема 2. Деліктні зобов'язання.	11			11
		Тема 3. Тема 11. Окремі види недоговірних зобов'язань.	11			11
		<i>Разом</i>	35	2	-	33
		Усього годин / кредитів ECTS	120/4,0	6	4	110

5. *Форми педагогічного контролю та засоби оцінювання результатів навчання*

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Проблеми договірного та недоговірного права» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань включає:

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на практичних заняттях із застосуванням таких засобів: усне/письмове опитування, експрес-опитування, вирішення практичних завдань, участь у розробці кейсу, підготовка презентації, есе, реферату тощо. Поточний контроль має на меті перевірку рівня підготовки студента у вивченні поточного матеріалу. У ході практичного заняття студент може отримати оцінку за чотирибальною шкалою (0, 3, 4, 5);

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни, що проводиться наприкінці модулів у формі колоквіумів.

Впродовж семестру студенти виконують завдання для самостійної роботи (підготовка презентації, есе, реферату тощо). Максимальна кількість балів за самостійну роботу – 20 балів.

Формою підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є залік. Мінімальна кількість балів для отримання заліку – 60.

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів:

Поточний контроль							Підсумкова оцінка знань (диференційований залік)
Модуль № 1		Модуль № 2		Модуль № 3		Самостійна робота студентів	
п/з	Тест/контроль на робота/колоквіум	п/з	Тест/контроль на робота/колоквіум	п/з	Тест/контроль на робота/колоквіум		
max 10	max 10	max 25	max 10	max 15	max 10	max 20	max 100

6. Критерії оцінювання результатів навчання

Вид контролю	Кількість балів	Критерії (за кожною з оцінок)
Поточний контроль на практичному занятті	Max 5	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з теми, можливі окремі несуттєві недоліки.
	4	Добре засвоєння матеріалу з теми, але є окремі помилки.
	3	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Колоквіум	Max 10	Результати опрацювання матеріалу високі, можлива незначна кількість несуттєвих помилок.
	5	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Самостійна робота студентів	Max 20	Робота оформлена відповідно до вимог кафедри. Робота не містить методологічних помилок, є посилання на джерела та власні висновки. При захисті продемонстровані глибокі знання теми, а також доведеність висновків, позицій, класифікацій тощо.
	15	Робота оформлена відповідно до вимог кафедри. Робота містить незначні методологічні помилки, є посилання на джерела, є власні висновки.

		При захисті продемонстровані достатні знання теми, а також доведеність висновків, позицій, класифікацій тощо.
	10	Робота оформлена відповідно до вимог кафедри, але з незначними помилками. Робота містить методологічні та змістовні помилки, є посилання на джерела, є власні висновки. При захисті продемонстровані достатні знання теми, але виникли проблеми з аргументації окремих понять та суджень у роботі, доведеність висновків.
	5	Робота оформлена з помилками та порушеннями кафедральних вимог щодо форми роботи. Робота містить методологічні та змістовні помилки, використано недостатню кількість джерел для обґрунтування дослідження та висновків. При захисті виникли труднощі щодо розкриття змісту теми, наведення аргументів стосовно окремих положень роботи та обґрунтованості і доведеності висновків.
	Min 0	Робота оформлена неналежним чином, без посилання на джерела та містить методологічні помилки. При захисті автор роботи не може продемонструвати знання з обраної теми, навести аргументацію понять та здійснити аналіз інформації. Робота виконана з порушенням вимог академічної доброчесності.
Залік	Max 100	Відмінне володіння матеріалом із дисципліни.
	Min 60	Достатнє засвоєння матеріалу з дисципліни.

7. Педагогічний контроль для здобувачів вищої освіти денної/заочної форми навчання

Шкала підсумкового педагогічного контролю

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою для заліку	Оцінка за 100- бальною шкалою, що використовується в НЮУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	зараховано	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками		80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків		70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє		

	мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перекладати	не зараховано	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов’язковий повторний курс		0 – 34

8. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

Нормативно-правові акти:

3. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
4. Господарський кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>.
5. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
6. Цивільний процесуальний кодекс України : Закон України від 18.03.2004 р. в ред. Закону України від 03.10.2017 р. № 2147-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>.
7. Про валюту і валютні операції : Закон від 21.06.2018 р. № 2473-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19#Text>.
8. Про відповідальність за несвоєчасне виконання грошових зобов’язань: Закон України від 22.11.1996 р. № 543/96-ВР. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/543/96-вр>.
9. Про нотаріат : Закон України від 02.09.1993 р. № 3425-XII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12>.
10. Про оренду державного та комунального майна: Закон України від 03.10.2019 р. № 157-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-20#Text>.
11. Про відповідальність за шкоду, завдану внаслідок дефекту в продукції: Закон України від 19.05.2011 р. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3390-17>.

12. Про технічні регламенти та оцінку відповідності : Закон України від 15.01.2015 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/124-19>.

13. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень : Закон України від 01.07.2004 р. № 1952-IV в ред. Закону України від 11.02.2010 р. №1878-VI. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1952-15>.

14. Про захист прав споживачів: Закон УРСР від 12.05.1991 р. № 1023-XII в ред. Закону України від 01.12.2005 р. № 3161-IV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3161-15>.

15. Про стандартизацію : Закон України від 05.06.2014 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1315-18>.

16. Про електронну комерцію : Закон України від 03.09.2015 р. № 675-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/675-19>.

17. Статут залізниць України: затв. постановою Каб. Міністрів України від 06.04.1998 р. № 457. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/457-98-п>.

18. Практика розгляду судами цивільних справ про визнання правочинів недійсними / Верховний Суд ; Узагальнення судової практики від 24 листопада 2008 р. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/n0003700-08>.

19. Про практику розгляду судами цивільних справ за позовами про відшкодування шкоди: постанова Пленуму Верхов. Суду України від 27.03.1992 р. № 6. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0006700-92>.

20. Про практику розгляду судами цивільних справ за позовами про відшкодування шкоди: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 27.03.1992 р. № 6. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0006700-92>.

21. Про судову практику в справах про відшкодування моральної (немайнової) шкоди: постанова Пленуму Верхов. Суду України від 31.03.1995 р. № 4. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0004700-95>.

22. Про деякі питання, пов'язані з застосуванням індексу інфляції: Роз'яснення Вищ. арбітражного Суду України від 12.05.1999 р. № 02-5/223. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v_223800-99.

23. Про практику застосування Вищим господарським судом України у розгляді справ окремих норм матеріального права: Інформаційний лист Вищого господарського суду України від 17.07.2012 № 01-06/928/2012. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/v_928600-12.

24. Про судову практику в справах про відшкодування моральної (немайнової) шкоди: Постанова Пленуму Верхов. Суду України від 31.03.1995 р. № 4. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0004700-95>.

25. Рекомендації відносно порядку застосування індексів інфляції при розгляді судових справ: Лист Верховного Суду України № 62-97р від 03.04.97 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v2-97700-97>.

Література

Основна література

1. Римське право крізь призму традиції і судової практики : монографія / за ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків : ЕКУС, 2022. 512 с.

2. Цивільне право (частина загальна). Курс лекцій : навч. посібник / за ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків : ЕКУС, 2021. 448 с.

3. Цивільне право (частина особлива). Курс лекцій : навч. посібник / за ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків : ЕКУС, 2022. 640 с.

4. Цивільне право України : навч. посіб. до складання вступ. випробування в магістратуру у форматі ЗНО / В. І. Борисова, К. Ю. Іванова, Б. П. Карнаух, Ю. Є. Ходико. Харків : Право, 2021. 396 с.

5. Цивільне право України. Частина друга : посіб. для підгот. до іспитів / В. І. Борисова, К. Ю. Іванова, Б. П. Карнаух, Ю. Є. Ходико ; за заг. ред. В. І. Борисової. – 2-ге вид., перероб. та допов. Харків : Право, 2020. 246 с.

6. Цивільне право України: Підручник: У 2 т. / В. І. Борисова. (кер. авт. кол.), Л. М. Баранова, М. В. Домашенко та ін.; За заг. ред. В. І. Борисової,

І. В. Спасибо-Фатєєвої, В. Л. Яроцького. 2-ге вид., переробл. та допов. Харків : Право, 2014. Т.1. 656 с.

7. Цивільне право: підручник: у 2 т. / В.І. Борисова (кер. авт. кол.), Л.М. Баранова, А.Г. Бірюкова та ін.; за ред. В. І. Борисової, І.В. Спасибо-Фатєєвої, В.Л. Яроцького. 2-ге вид., переробл. та допов. Харків : Право, 2014. Т.2. 816 с.

8. Баранова Л. Н., Сиротенко С. Е. Возмещение имущественного и морального (неимущественного) вреда [разд. 4, гл. 3, § 5]. *Харьковская цивилистическая школа: осуществление и защита права интеллектуальной собственности* : монографія. Харьков : Право, 2018. С. 644-661.

9. Баранова Л. Н. Место договора в регулировании недоговорных обязательств : [разд. 3, гл. 8, § 2]. *Харьковская цивилистическая школа: о договоре* : монографія. Харків : Право, 2017. С. 419–427.

10. Баранова Л. Н. Возмещение имущественного вреда : [разд. 2, гл. 3, § 4]. *Харьковская цивилистическая школа: защита субъективных гражданских прав и интересов* : монографія. Харків : Право, 2014. С. 253–265.

11. Баранова Л. М. Відшкодування збитків та інші способи відшкодування майнової шкоди // Цивільний кодекс України: науково-практичний коментар. Т. 1: Загальні положення. Особи / за ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків : ЕКУС, 2020. (Серія «Коментарі та аналітика»). С. 230-237.

12. Договір як універсальна правова конструкція: монографія /А. П. Гетьман, В. І. Борисова, О. П. Євсєєв та ін.; за ред. А. П. Гетьмана, В. І. Борисової. Харків : Право, 2012. 432 с.

13. Договірне право України. Загальна частина : навч. посіб. / за ред. Дзери О. В. Київ : Юрінком Інтер, 2018. 896 с.

14. Договірне право України. Особлива частина : навч. посіб. / за ред. Дзери О.В. Київ : Юрінком Інтер, 2018. 1200 с.

15. Надьон В. Відповідальність у приватному праві [розд. 14].

Правове регулювання економічної системи: інституції, правила, процедури : монографія / за ред. проф. М. В. Савчина. Одеса: Вид. дім «Гельветика», 2021. С. 663-711.

16. Отраднова О. О. Проблеми вдосконалення механізму цивільно-правового регулювання деліктних зобов'язань : монографія. Київ : Юрінком Інтер, 2014. 328 с.

17. Пучковська І. Й. Теоретичні проблеми забезпечення зобов'язань: монографія. Харків : Право, 2017. 472 с.

18. Ромовська З. Українське цивільне право. Договірне право. Академічний курс. Львів : ПАІС, 2020. 464 с.

19. Харьковская цивилистическая школа: о договоре : монография / И. В. Спасибо-Фатеева, О. П. Печень, В. И. Крат и др. ; под общ. ред. И. В. Спасибо-Фатеевой. Харків : Право, 2017. 576 с.

Додаткова література

1. Баранова Л. М. Договір як регулятор недоговірних зобов'язань. *Державне будівництво та місцеве самоврядування* : зб. наук. пр. / редкол.: С. Г. Серьогіна (голова) та ін. Харків : Право, 2022. № 43. С. 342 -348.

2. Донець А. Г. Договір зберігання віртуальних активів (Crypto Custody) за законодавством України. *Теорія і практика правознавства*. Електронне наукометричне фахове видання Національного університету імені Ярослава Мудрого. 2022. Том 2 № 22.

3. Донець А. Г. Договір зберігання: римське надбання та сучасність. *Римське право крізь призму традиції та судової практики* : монографія / за ред. І.В. Спасибо-Фатєєвої. Харків : ЕКУС, 2022. С. 360-383.

4. Карнаух Б. П. Причинний зв'язок у деліктному праві: рефлексія над тестом «якби не». *Проблеми законності*. 2019. Вип. 147. С. 75-84.

5. Карнаух Б. П. Вина в деліктному праві: від давньоримської юриспруденції до теорії економічного аналізу права. *Римське право крізь*

призму традиції і судової практики : монографія / за ред. І.В. Спасиво-Фатєєвої. Харків: ЕКУС, 2022, С. 427-438.

6. Карнаух Б. Деліктна відповідальність згідно з часткою на ринку. *Економічна теорія та право*. 2020. № 3(42). С. 49-63.

<http://econtlaw.nlu.edu.ua/2020/06/30/деліктна-відповідальність-згідно-з-ч/>

7. Карнаух Б. Зловживання правом та його правові наслідки. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 9. С. 31-36.

8. Карнаух Б. П. Відшкодування шкоди, завданої іншою особою (стаття 1172 Цивільного кодексу України). *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 11. С. 29-33. <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2020/11/5.pdf>

9. Карнаух Б. Деліктна відповідальність органів публічної влади за Цивільним кодексом України. *Підприємництво, господарство і право*. 2021. № 3. С. 19-24.

10. Карнаух Б. Дублювання шкоди в деліктному праві. *Проблеми законності*. 2020. № 151. – С. 31-41.

11. Карнаух Б. Надлишкова причинність у деліктному праві. *Проблеми законності*. 2020. № 150. С. 67-77.

12. Карнаух Б. П. Співучасть у делікті, або що слід розуміти під завданням шкоди «спільними діями або бездіяльністю». *Нове українське право*. 2022. № 2. С. 44-52.

13. Коробцова Н. В. Підстави для звільнення виконавця медичних послуг від цивільно-правової відповідальності. *Прикарпатський юридичний вісник*. № 1. 2023. С. 30 – 33.

14. Коробцова Н. В. Умови настання цивільно-правової відповідальності в сфері надання медичних послуг. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 2. 2023. С. 163 - 166.

15. Надьон В. Цивільно-правовий аспект розмежування договору позички від інших видів договорів (позика, дарування, найм транспортного засобу, житла, договір прокату, комерційної концесії). *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2021. № 4. С. 64-70.

16. Недійсність правочинів : коментар судової практики / ред. І. В. Спасибо-Фатєєва. Харків : Право, 2018. 264 с.
17. Пучковська І. Й. Про основне призначення видів забезпечення виконання зобов'язання . *Проблеми законності*. 2020. Вип. 148 . С. 36-44.
18. Ус М. В. Договірна та деліктна відповідальність: значення та критерії розмежування. *Наукові інновації та передові технології*. 2022. № 11 (13). С. 137 – 153.
19. Філатова Н. Ю. Правочини з використанням електронної форми представлення інформації. *Проблеми законності* : зб. наук. пр. / відп. ред. В. Я. Тацій. Харків : Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2017. Вип. 136. С. 40–55.
20. Філатова Н. Ю., Логойко О. О. Порівняльний аналіз особливостей укладення електронних договорів в Україні і Німеччині: правові аспекти. *Правова держава*. 2020. Вип. 38. С. 92– 100.
21. Ходико Ю. Є. Особливості правового режиму об'єкта зобов'язального правовідношення. *Право і суспільство*. № 6(1). 2018. С. 84-88.
22. Ходико Ю. Є. Правовий режим результату робіт та послуг як об'єктів цивільних правовідносин: їх єдність та диференціація. *Право і суспільство*. 2019. № 3. С. 139-144.
23. Ходико Ю. Є. Щодо розуміння сутності результату робіт та послуг як об'єктів цивільних правовідносин. *Право і суспільство*. 2019. № 6. С. 122-128.
24. Цивільний кодекс України: наук.-практ. коментар / за ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Т. 7 : Загальні положення про зобов'язання та договір: пояснення, тлумачення, рекомендації з використанням позицій вищих судових інстанцій, М-ва юстиції, науковців, фахівців / О. О. Банасько [та ін.]. Харків : Страйд : ФО-П Лисяк Л. С., 2012. 736 с.
25. Цивільний кодекс України: науково-практичний коментар (пояснення, тлумачення, рекомендації з використанням позицій вищих

судових інстанцій, Міністерства юстиції, науковців, фахівців). Т. 8 : Договори про передачу майна у власність та користування/ за ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків : ФО-П Лисяк Л. С., 2013. 672 с.

26. Цивільний кодекс України: Науково-практичний коментар: пояснення, тлумачення, рекомендації з використанням позицій вищих судових інстанцій України, науковців, фахівців). Т. 9, ч. I /під ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків : Смугаста типографія, 2017. 592 с.

27. Цивільний кодекс України: науково-практичний коментар: пояснення, тлумачення, рекомендації з використанням позицій вищих судових інстанцій України, науковців, фахівців. Т. 9, ч. II : Побутовий підряд. Будівельний підряд. Підряд на ПП, НДР та ДКТР / В. І. Крат, Ю. В. Мица та ін. ; за ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків : ЕКУС, 2020. 328 с.

28. Цивільний кодекс України: науково-практичний коментар: пояснення, тлумачення, рекомендації з використанням позицій вищих судових інстанцій України, науковців, фахівців. Т. 9, ч. III : Послуги. Перевезення. Транспортне експедирування. Зберігання / С. Є. Морозова, І. С. Лукасевич-Крутн та ін. ; за ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків : ЕКУС, 2020. 456 с.

29. Цивільний кодекс України: науково-практичний коментар: пояснення, тлумачення, рекомендації з використанням позицій вищих судових інстанцій України, науковців, фахівців. Т. 11 : Недоговірні збов'язання / І. В. Спасибо-Фатєєва, Л. М. Баранова, Ю. В. Баулін та ін. ; за ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків : Право, 2014. 416 с.

30. Янишен В. П. До питання розмежування договорів підряду та договорів про надання послуг. *Теорія і практика правознавства*. 2013. № 2 (4). URL: <http://tlaw.nlu.edu.ua/article/view/186027>.

31. Янишен В. П. Законодавче забезпечення відновлення кредитування / В. П. Янишен. *Теорія і практика правознавства*: Електронне наукове фахове видання НЮУ ім. Ярослава Мудрого, 2018. Вип. 2 (14). URL:<http://tlaw.nlu.edu.ua/article/view/149536/148935>

32. Янишен В. П. Правові засади захисту прав споживачів фінансових послуг. *Теорія і практика правознавства* 2019. Вип. 2 (16). URL: <http://tlaw.nlu.edu.ua/article/view/186027>

Інтернет-ресурси:

1. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL : <http://reyestr.court.gov.ua>
2. Офіційна сторінка Європейського Союзу. URL : <http://europa.eu>
3. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL : <http://rada.gov.ua/>
4. Офіційний веб-портал Президента України. URL : <http://www.president.gov.ua>
5. Офіційний веб-портал Кабінету Міністрів України. URL : <http://www.kmu.gov.ua>
6. Офіційний веб-портал Конституційного Суду України. URL : <https://ccu.gov.ua/>
7. Офіційний веб-портал Верховного Суду. URL : https://supreme.court.gov.ua/supreme/gromadyanam/perelik_sprav/
8. Офіційний веб-портал Міністерства юстиції України. URL : <https://minjust.gov.ua/>

СЕНМК

Стандартизований електронний навчально-методичний комплекс кафедри цивільного права № 1. URL : <https://library.nlu.edu.ua/senmk/item/222-tsyvilne-pravo-ukrainy-1-chastyna.html>

Стандартизований електронний навчально-методичний комплекс кафедри цивільного права № 2. URL : <https://library.nlu.edu.ua/senmk/item/229-tsyvilne-pravo-ukrainy-1-chastyna.html>